

ССРЭ-ийн хүрээ туктары-биле шимээн Внуково аэро-
ромууга эш Л. И. Брежневти эштер Ю. В. Андропов, А. А.
Гречко, В. В. Гришин, А. П. Кирпленко, А. Н. Косыгин

(C3TA).

БОНН. (СЭТА). Германияның Федеративтік Республикасының Канцлери В. Брандтың чалаанын бауғаар Совет Эмелелігін Коммунистік партиясының Топ Комитетінің Чингіне секретары Л. И. Брежнев аян-чорук Германияның Федеративтік Республикасына дүң барған.

Чарыштыг коллективтерде

ААЛДАП ЧОРДУВУС

(«ПРАВДАНЫ» МУРНУКУ ЧҮҮЛҮ).

ЧАСКИ

АШТЫРБАС БИС

Моон мурнунда мээд кады
ажылдап турар өөрүм Рая
Сүдүм биле Ооржак Чы-
бак сүт саалдазының тала-
зы-биле түднел үгөн са-
нында социалистиг бүлэге-
лерия күүсетпезин болур, ча-
рышка адал көргүзүлгү
дээш чеме-хала динчаар тур-
ду. Ам олар нийлзе ортума-
гай ору көргүзүлгү апарды

Аалдап чорааш, чаржып турар өөрүвүс-биле бот-боттары-высты хынажып тура, социа-

АС БИС

Шай Фанна Семирпаева уг-
башкыларыны анда хаммаарыш-
тырып болур. Коллективке
чугула айтырып бүргүзүп чо-
гуу-на коммунастер көдүрүп,
бүгү эки арга-дуржулагы
изин-биле дегкип, узуртук-
чуларга дуазыны көргүзүп ту-
рар.

Баргы кварталдын түндө-
лөй бауазар бистин коллек-
тив бедиик көргүзүлгөдөй деп

В. ДОЛГАНИНА,
«Көк-Тей» совхозтуң саанчы-
зы.

СЭКП Таяды райкомунун,
райкүүскомнун ф е р малар
аразынга шилтир Кызыл

3. РЕОДЬКО,
ССРЭ-ний 50 чылы аттыг
совхозтун саанчызы.

Л. И. БРЕЖНЕВТИҢ САМОЛЕТТАН
ТЕЛЕГРАММАЗЫ

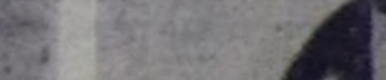
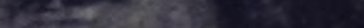
• • • • •

«Ақы-дуңмалышкы Чехословакияның девискээринин кыры-биле уждуп эртип чыткыш, эргим эштер силерге база

лернин кайгамчыктыг төрөөн журтунарга децшилгени бол-
гаш чечектелишкенин күзөп тур бис».

(СЭТА).

СЭКП Топ. Комитетинге совет турукчуларнын байырылыг чагаазын съездинин кижикчилери улут кедүрлүүшкүнбиле хүлээп алган.

ЧУРУКТА: Солагай талазындан саанчы В. ДОЛГАНИНА биле
саанчы З. РЕОЛЬКО. С. ФЕОКТИСТОВТУҢ фотозу.

ЧАСКЫ АЖЫЛДЫ ҮЕ МАНАВАС

ШЫНАА ДУРГААР

Эрткен чыдарла база но-
а өстүрүп турзубуussa-даа,
үжүт чаыс, орулга чок тур-
и. Оон кол чылдагааны но-
ажыларнын ажылдаарынга,
уртгаарынга таарымчалыг
айдалдарын тургустумма-
ында, оларнын материалдыг
онуургалын бедитпээнинде
олгаш харымсалгазын шы-
мырталгаанында. Бот-орулга-

Хөмжияти куду бадияттарга, Чес-Булуң, Ишек-Даш, Ишкяя шынааларында тракторлар болгаш чер сугтарган кижилер эмгекч. Ишек-Даш шынаазынга кээриликсе Ондар Нордул-Бабууунун сугатчы эвезиниз 130 гектар черни сугтарып алган, база бир шындап чаа-ла эгелеп тур. Үш кижини составтагы ол эвези беш

уруган өлгөн ооргалар артырыш каан болдулар. Трактористер ол 28 гектар чөрлөк катан ачдарын кириштилер. Оларнын ону халаска катан ачдары маргыш чок, мынчалзз-даа кывар-таар материалдарга болгаш алдын дегүге чүү хире каражаны чөпргөннө, моон соггаар мындыр чорукту кылбазын болзаары дүктүз.

кии сөөткен автомашина
саякага чергелештир туруду.
Анык кыстар саяказын
алайын дондуру адылар.
Код-биле оон дүрген жыкыл-
даары берге. А бир эвес тус-
кай машина турган болза,
жыл оон-даа шалып, үрөсүн
өзүн төгүлбөс пиле! Могучу
Адын-кыс, Тамара Ооржак
болгаш өскө-даа саялгич
кыстар ол эки жаштарыга.

Рейд бригады
ДОРЖУ, «Сүт-Хөл» совхоз
С. ОЧУР-ООЛ, «Чыр-
контрёр»
М. СЕВЕН К. ЧОЛУ

жигүүннери: О. МИЖИТ.
тун тракторози.
Бажы» совхозта улзочу

ОНЗА УЖУР-ДУЗАЛЫГ ШӨЛ

Бедик дүмүт дээш Бүгү-Зилел чарышын эгелекчилери — Кубанын тараамайлары чарык миллион ажыг гектар шөлгө кукуруза тарылганын эки хуусаа-да дооскан. 233 муң гектардан кукурузанын бүрүн бышкан мочургаларын алырын шиттирилген.

Краснодар крайынын тараамайлары кукурузанын 800 муң тонна тараамай ажаап алыры дээш чарыкты турар. Ону чедип алыры нинти курунго умур-дузалыг чугула соорула, чүгө дээрле ол тараа аш-чем болгаш мал чөмү кураалырга Кубанын салышкыннын көзүндө уланган орунку ажыг турар.

Крайда тараамай алыр кукуруза шөлү — чуртма онза умур-дузалыг шөл. Ол шөлүн үшүк гектар бүрүнүн дүмүдү бисте кайы шагдан бээр үрөзүн курлавырлары деп адаар алдын бодунга кирер. Кубань — Топтук областтарына, Уралга, Сибирге, Казахстанга болгаш еске-даа зоналарга силос кылдыр тарыыр кукуруза тарылгаларына ажыглар үрөзүннөрдүн кол хандырычызы.

Адаттыгын районнарын тус бүрүзүгө ногаан масаны ажаап алыры тарылга материалдарында динка хамаарыт. «Надыг үрөзүнн тараан болдуур сен, ындыг дүмүттү алыр сен» дигир болбай. А «ындыг» үрөзүн кубань шөлүндө эгелээр. Ычангаш ол чорун крайыны үрөзүн белетээр соругалыг ажил-агыйларын чарысгалгын бедип турар.

Кукуруза үрөзүнн тарып естүрери белен эвес ажил. «Ие» болгаш «ада» шугумнарын участоктары, гибридинизация шөлү, үнүштер одурууларын элчештирерини схемалары бедик мергешилдиг болгаш ажылды эки билер кинилерин негээр. Үрөзүн дүмүдүнү аргалары генетикага чатыгыт кызыгаарлаттырып алган турары чажыт эвес болбай. Ычангаш онза улуг чургайларга идегел салыры болду, чүгө дээрле төртүн дээш нүгүзүлгөрдүн чедип алыры берге. Ычангышы Кубанын кукурузасы терини бедик озунуг. Ол черинги гибридинг үрөзүннөрдүн хөй-хөй черлерге чорудуп турар.

Крайныч чер ажилдакчылары, механизаторлары гектардач-на ортумаа-биле 35—40 центнерден эвээр эвес, а сугаттыг черлерден он-даа хөй кукуруза тараамай алыр дээш демиселди бо хүннерде чорудуп турар.

Дүмүт дээш ол демиселдин мырыңай эгези беин чажыт меэда-биле демделеттинген. Усть-Лабинск районун «Кубань» колхозунда Социалистик Күш-ажылдык Маадыры М. И. Иениковтук бригаданын кукуруза тарып турган онзагай агрегатын көргөн бис. Аккарган черге чангыс рейд үезинде беин ол агрегат каш-даа ажилдарын күөсөдир болду: хөрзүнүн үлдүрөдир болгаш үрөзүнн белетий салыр, ону олурут болгаш чөмүшчидилген төкөш бээр, он айкай бок үнүштерин болдурбазынын хемчеглерин база эл чорудуп.

Тарылганын ындыг анызылыг машиналары мынчалдыр бүрүн чөмөгөттөнгөн. Усть-Лабинск районун «Кубань» колхозунда Социалистик Күш-ажылдык Маадыры М. И. Иениковтук бригаданын кукуруза тарып турган онзагай агрегатын көргөн бис. Аккарган черге чангыс рейд үезинде беин ол агрегат каш-даа ажилдарын күөсөдир болду: хөрзүнүн үлдүрөдир болгаш үрөзүнн белетий салыр, ону олурут болгаш чөмүшчидилген төкөш бээр, он айкай бок үнүштерин болдурбазынын хемчеглерин база эл чорудуп.

Кубанын ажил-агыйларында кукуруза тарылга-зында ажил-ишти эки организастаан. Колхозтарда болгаш совхозтарда механизастаан 1800 звенону тургускан, кукурузанын кол шөлүн оларга быгылган. Күш-ажылдык телемерин бүдүргөн ажилдын санын-дан болгаш шынарында хамараштыр төлээр. Чарыштын тиленчилерин дүмүт тодардар.

Колхозтарын болгаш совхозтарын хоочун кукурузачылары анык кукурузачы механизаторларга дузалап турар. Ол чаагай чертик эгелекчилери Брюховск районун «Ильичинин чатыглары» колхозунун хоочун кинилери болган.

Оларнын үлөгерин Бугуар улуг дуржулгалыг муңу тараамайлар боттарынын билгилерин, кукуруза тарып естүреринге ынакшылын анык механизаторларга дамчыдып бээрн шиттирилген. Олар ону бедик дүмүттерин тарып естүреринге боттарынын салышкынны кылдыр көрүп турарлар.

Иедээ комсомолга база элбек кукуруза дээш Бүгү-кубань чарышында кирген. Аныктар кукуруза тараан хөй-хөй черлерин шөффе алган болгаш чүтүлдүг ажил-ини-биле крайныч тараамай алдарын улам улгатырарын күзеп турар.

Кукуруза тарылгаларын Кубанын чер болганында хумагалыг нараткап турар. Беш чылдын үшүк, шиттирилг чылында шөлдерге тиленгелери-биле чуртту өөртүр — кубаныч тараамайларын шиттирилг тура-соруу шам ындыг.

КРАСНОДАР.

Бүдүрүлгенин ажыктыг чорун бедипер амыг үенин чугула соорула. Партиянын XIV съездинин ол талаа-биле салган сорулгазынын канчаар боттанып турарынын дугайын СЭКП ТК-нын декабрь пленумунга (1972 чыл) чугаалажып көргөн болгаш эвээр чарыгдаларын үндүрүп тургаш, эки шынарыг хөй продукцияны алырын то-ларгай оруктарын Пленумдан айткан. Күш-ажылдын бүдүрүлгүзүн бедип, ажилдап турар бүдүрүлгө күчүлөрүн до-лузу-биле ажиллап, бот-үнеин чингедип база камналга чурум-шынчыгы сагып тургаш, бүдүрүлгенин ажыктыг чорун чедип алырын пленум онзалат демделген.

Тыванын анык улутпунун хөгжүдөзүндө бо талаа-биле чамдык эки көргүзүлгө-ни чедип алганын демделген болду. Бо беш чылдын эртен-ини чылында улутпун бүдүрүлгөзүнн нинти хемчээли 24,9 хуу өздүгү болган, а продукция сайгарынын хемчээли 25 хуу өскөн. Онунг металлургия шап-кыны-биле хөгжүп оор. 1970 чылда болаарга, сөөлүг ийи чылда ол адырын өздү-гөзүнн темпиз 6 катал дүр-гөдөө. Ол чылдарда металл ажилдап кыллары 21,6 хуу, ышт болгаш ышт ажилдап кылдыр үлдүрүп 19 хуу, тулгу материалдарын улутпуну — 30 хуу өскөн.

Күш-ажылдын бүдүрүлгүзүн өстүреринин чыдар-а-йы-биле хувааттыг планн

база эки күөсөттинин турар. Республиканын улутпун бүдүрүлгөзүнн ажилдакчылары 1971 чылда күш-ажылдын бүдүрүлгүзүнн планн 104,9 хуу, а 1972 чылдын — 105,8 хуу күөсөткен. 1970 чылда деңгээрге, бир кижиге онаштыр продукция ажилдап кылды 14,5 хуу улгаткан.

Бүдүрүлгө шөлүн болгаш ында тургускан дериг-херек-селдерин бедик бүдүрүлгүзүгү ажиллап талаа-биле республиканын алгы болгаш туулу заводтары, «Тыва даг-дугу»

дын түнөөдөрдө чамдык чижектерин маңа көргүзүп бо-лур. 1971 чылда республика-нын улутпун-бүдүрүлгөзүнн 14 коллектив азы бүгү бүдүрүлгөзүнн 22 хуузу, а 1972 чылда 11 коллектив (17 хуузу) күрүнө планн күөсөткөн. Бо чылдын бирги кварталынын планн 11 бүдүрүлгө чери (22 хуузу) күө-сөткөн бооп турар. Он түн-өөдө улус ажил-агыйында 1971 чылда 281 муң рубаль-дин, 1972 чылда 702 муң рубальдин, а бо чылдын бирги

үндүрери ол үенин дүзүзүн-да 0,08 рубальге, продукция сайгары 0,075 рубальге, ору-га алыры 0,075 рубальге куу-лаан. Ажыл шагынын чидирин 1971 чылда турганын дең-гээрге 1972 чылда 3,3 катал көвүдөө.

«Тыва кобальт» комбинат-тын коллектив сөөлү үедө бодунун ажилын элөөн эни-житкен. Кол фондустарын бир рубальге онаштыр продукция бүдүрүлгө 0,05 рубальге көвү-дөөн ийикте, азы фондустар эгининикин 1,5 катал өс-

киреринче чогуту кичээнгей салдырмай турар. Комбинат 11 муң ажыг рубальдин 23 кезек деригтерин болгаш аппа-ратураларын ам-даа тургузуп албаан.

Республиканын аш-чем улутпунун бүдүрүлгөзүнн боттарында бар дериг-херек-селдерин четпес ажиллап ту-рарында бүдүрүлгенин ажы-гыг чорун бедип күш чет-пейн турар. 1972 чылда бо улутпунун бүдүрүлгөзүнн кол фондустарын 7,1 хуу көвүдөөн тургускан, нинти продук-

БҮДҮРҮЛГӨ КҮЧҮЛЕРИН ДОЛУ АЖЫГЛААР

комбинат, Хову-Аксыйн ко-бальт комбинат, Терлинг-Ха-нын мөңгүн суу бүдүрүлгө-зүнн ышкан муракчы коллек-тивтер эки көргүзүлгө-ни че-дип ап турар. Чижээлээр, Ак-Довуркта даг-дугу болаа-зы-радыр комбинат бүдүрүлгө хемчээлин 1970 чылда турга-ныга болаарга, 1972 чылда 12,6 хуу, а күш-ажылдын бү-дүрүлгүзүнн 14,3 хуу өстүр-гөн. Хову-Аксыйн болгаш Терлинг-Хаанын бүдүрүлгө-лери база-ла ол хевиринг ажилдап турар.

Миндг болза-даа бистин чам-дык бүдүрүлгөлөрүнн бот-тарында бар дериг-херек-сел-дерин эки ажилдап оон улам-ындан күрүнө планн күөсөткөн турарын демдел-ээр херек. Сөөлүг ийи чыл-

кварталында барык 300 муң рубальдин аны-бүрү продук-циязы чедир бердинген. Хо-жулап турар бүдүрүлгөлөр мөңг чогуту түнөөдө кылдыр ужураагар. Чүгө дээрле беш чылдын үшүк, шиттирилг чылында муңунадыг хөгжү-лашкындан чугаа уштунар эвес, а артык ийи чылынд планн оналдарын ажил күөсөдиринин быжыг магад-налын тургузуп ужурааг бис.

Бүдүрүлгө күчүлөрүн четпес ажиллап турарынын фактыла-рын Каз-Хемнин хөмүр-даш разрезинин бүдүрүлгөлөрдүн көрүп болду. Бүдүрүлгө фон-дустары 1970 чылда турганын-га болаарга эртен чылга че-дир 31,4 хуу өскөн, ычнарга ол фондустарын бир рубальге онаштыр продукция бүдүрүп

кен. Ол эки көргүзүг. Ичнал-ажык бүдүрүлгенин техноло-гиязын чаартканында дыма хөй нарын дериг-херекселдер болгаш аппаратуралар артык-шылыг капитал бооп чыдып берген. Ол эр-херекселдер өр-төөн он-он муң рубальге санап болур. Оларын төрөдөшкө өскө бүдүрүлгөлөргө, а чам-дыктарын республика шитинге садип сайгар хемчеглерин алаа чогуту.

Комбинатта тургускан эр-херекселдерин, аппаратуралар-нын ажиллап ам-даа кууу болгаш ажил шагынын чиди-рини база хөй бооп турар.

«Тууг кезектери» комбинат ажиллап киргенден бээр элөөн үе эртен-даа болза, ында тургускан дериг-херексел-дерин долузу-биле ажиллап

ция бүдүрүлгенин хемчээли оон муңуна турганын 0,2 хуу, а орулга алыры 5 хуу ку-дулаан. Аш-чем улутпунун чамдык бүдүрүлгөлери бо чыл-дын бирги кварталында база-ла четпес ажилдааннар.

Бүдүрүлгө коллективтеринин үндүрткүчтары болгаш инженер-техниктиг ажилдакчылары фондустар ажилгалын экижи-дери дээш экономиктиг анал-исттерин кылдып, ажилчы-нарын күжүн болгаш энергия-зын шитини кураалдарын дилеп тываринче мобили-застан тургаш, бүдүрүлгенин ажыктыг чорун чедип алы-рын хандырар ужураагар.

В. ПОНОМАРЕВ,

республиканын Күрбик конторазынын төзөл-план кидизинин начальниги.

Коммунист дугайында чугаа

та турар. Ол чер-биле хал-кылаа тудары амыр эвес. Ындыгы шыктын илаар баар орутку хөрүк хөп кааптар. Херекселдин эргексик чугула бараанын түр када үстү хо-на боор таварылгалар тур-гулаар. Чамдык садип алы-чылар: «Бээр бичин уруг чо-рудуп каап, оозун чүгө хай-гаарап көрбөс удузуа бот Удуг кааж кижик садиптап турган болза сөөлүг хаймыдырм шай төнүжө чедир манап олурбас бодур ийин»-ди-жирер-даа.

Райса Тюлюшевна Лодай херекселдеринин чөптү-даа, чөптү эес-даа чөмө-хала-зын шидиин дидар-дын-ий ажилдап-ла турган. Ки-жиге эр-алдарын өскө кижик тургузуп көрбөс дигирини шын болбай. Райса кызымны ажил-дап тургаш, чоруту чонуну бүдүрүлгө болгаш хундүк-кө-лүн чедип ап өткөзгөн.

Р. Лодайнын садип ажил-ыла баштайт — башкыны кылган үезинде боор ол чыл ашкан. Ол ам икдирнаа са-дыгыт. Р. Лодай амыг үедө «УТКА 25 чыл» совхозту Армянск салбырында аш-чем болгаш улутпун бараа-нын садип маданын улут садипгызын ажилдап келген

үезинде садип шугуму-биле хөй удаа шадынды-мак-таткан.

1971 чыл Райса Лодайнын амдыралында утудурубас үе. Ол ычнаарда Совет Эш-лелин Коммунисттик партия-зын кижиктүгүнө кирген. Р. Лодай тоску беш чылдын шиттирилг үшүк чылында дөрт айларда 62 муң рубаль-дин бараанын садип сайга-рар тургаш, ову 67 муң рубаль ажилга азы бараан саарыл-ганын дөрт айларда планн 108,2 хуу күөсөткен. Ол чүгө кызымны садипгыт эвес, хөй-ини ажилында база иденкелди киркип турар. Ол соохотук салбыра партия организациязынын бюро ке-жигүгү, херекселер чөвү-лөткөн база кижиктүгү.

Бистин садипгыт Райса чүгө маданын иштин-де садип суртаалын чорудуп турар эвес, ираркын йол-аарда малчыларын аал-оравына чедип барып, аял-баа суртаал ажилын чо-рудуп турар бодур ийин — деп, партбюро секретары Петр Чыргалович Чодан-оол чотараал-биле чугаалап оор.

Т. ОЧУР-ООЛ.

ВАРШАВА КӨРӨЗІНІН КИРЖИКЧИЛЕРИ КҮРҮНӨЛӨРНІН КАТЫШКАН ЧЕПСЕКТИГ КҮШТЕРИНДЕ

Варшава көрөзүнн киржикчилери күрүнелерин каттышкан Чепсектиг Күш-теринин Шериг чөвүлелин элчегил хуралы каттышкан Чепсектиг Күштерин Кол коммуналчы Совет Эшлелин Маршалы И. И. Якубовскийн дартала-шы-биле Болгариянын Улус Республиказынын наймыламы — София хоорайга 1973 чылдын май 16—17-де бооп эрткен.

Каттышкан Чепсектиг Күштерин ажил-чорудугазынын кайы-даа талага со-нуургадыг агар айтырмаларын ол хуралга чугаалапкан, дугузуп шиттирилген.

Шериг чөвүлелин ажилы ажил-херекчи, найырадын, бот-боттары долузу-биле бичилерин болгаш оон киржикчилерин сагыш-сеткилин чангыс эпитг чо-рунун байдалына бооп эрткен.

ДОПЧУЗУ-БИЛЕ

Марий АССР-нин Звениговск районунун Краснояр көдөө Совединге Улус ажил-агый чедикшиктеринин делегези-нин дипломун болгаш хөдөр медалын тыыскаан. Мичурий атыг кохозна хостуг чер кураалдарын дилеп тыпканы дээш аңаа ол шадынды тыыскаан.

Күзбасстын улутпун бүдүрүлгөлери бо изиг-тулук ишти хүннерде тараамайларга дузалажы берген. Курстарга өөренип алган ийи муң ажил механизаторларын база чүс-чүс трак-торларын, автомашиналарын ажил-агыйларже чортукан.

(СЭТА).

Ажылгыр депутат

Оон өөнүг ээи Ондар Да-жим-Доржувич «Сүт-Хөл» сов-хозтун Кара-Чыраа салбыры-нын Кызыл-Тайганын хөй-хөй бригаданында кадарчыла-шыаан бригадирин турар.

Бригаданын кодинарын эс-эни, малчыларын ажил-херек дугайын сүмөсээр ээи Даштү-Олек Кара-Сут, Калдыр-Арта аксы, Кок-Чары аксы, Доржун, Сарыг-Хая, Ор-ту-Шой, Көк-Дат, Иштин ор-руу деп черасеже ийи, үш-дөө хонута ол чоруттар Оон амыда, суур кирип от-чөт-үчөт дужар, хурал-суу-лаа дээш ажил-ла хөй. Илдег үелерде-даа өг-бүдөснн ко-данында хойлары елгын чо-бангыр хайгараалда турар. Ол бүгүн өгүн хөдөөжөн ээи Оюмаа Салпыковна Ондар ажылгыр-биле башкаар.

Чам хураганнарын мен-ди камгалап алыры, хойларын эки ажаары малчын бүрү-нүн чугаалажы дээрин ол эки билер. Оюмаа Салпыковна Ондар хулаагын ажилы күөсөдир дээш бүгү күжүн үлдүрүп чоруту кижик. Ол ра-йон Совединин депутаты.

Малчын депутат бодунуң өг-бүдөсн-биле кады эртен-ини чоруту чүс хойга онаштыр 102 хураганын кам-галап ап, бир хойдан-на 2 кг дүктү кыргаш. Чайгы үедө мал чөмөгө эки шынары 25 тонна ичегин, сөгөткөн, өдөк-шылтан мек септен ага-ла. Совхозта малчынар ор-тузунга калбарган социали-стик чарыштын чыл түнөөс-те аңаа тыныскап болуп, эер, чүгөнгөй айт-биле шаянкатка. Бо дээрле муракчы малчын депутаттын чонга үлөсөр-ви-жени көргүзүп, төлөтпг ажилдап чорутурун херек-чи-дир.

Беш чылдын шиттирилг чылында алган социалист хулаагын Оюмаа Салпыковна өг-бүдөсн база эки күөсөдир турар. Амыг үедө аялдын кодинында тогуру 280 хөй шитти оолдөө, 282 хура-ганын бүрүн камгалап алган. Муракчы малчын депутат эртен 2—3 чылдарда 180—185 хураганнарын саккап ар-га-биле чидирин чокка дору-турун келген.

Малчын өг-бүдөсн бо чыг-гы социалистик хулаагынды кыштап сертедөөн иш-де-нин төнүзүндө дооскап, ча-заган көжөргө көрдүгөн. Олар сөөгүнө ээ болуп, Кы-зыл-Тайганын төнүдө кыш-таанын сертедөөн дооскап, калжыларын, башкыны экижтерин дугаап бижыт-лап, ам Хөл көжүңүг аял-да чазаган кирип келген. Колдана хойлар менди.

Оюмаа Салпыковна өг-бүдөсн бо чылын бир хойдан-на 2 кг дүк кыргып алыры, кыргыда доостуру биле ка-дотта хоон Сүт-Хөлдүн аял-парына барып чалгалдыг семиртир, чайгы үедө 20 тон-надан куду эвес ичегини ке-лип белеткен алыр сорулга-га ажилдап турар.

Депутат Оюмаа Салпыковна Ондар чүгө күш-ажыла му-ракчы эвес, харын ажилдар чурттаалга база үлөсөргө. Ажы-толун төлөтпг кижиз-дин олзурар. Ол алды уругтук неси. Оларнын дөртү шко-лада чурум-сагалгалыг, эки өөредилгелг, өндө ийи бичин чаштар доругуп турар. Мал-чынын найырадыг өг-бүдө-сн иччаар кызымканай ажил-дап, культурут чурттап оор.

Д. ОНДАР.

СОЯ

ТАРЫЛГАЗЫ

Приморье крайда көдөө ажил-агыйнын кол куду-туралы — соя тарылгазы эгелөөн. Ону бо чылын 180 муң гектарга тарыыр. Бо дээрле крайныч бүгү тарылга шөлүнүн барык 25 хуузу-тур. Крайнын колхозтары болгаш сов-хозтары ийи жылдын пеннтер чыгам боиларын ажаап алырын шиттирил-ген. (СЭТА).

бүдүрер инек эдизин 50 ажыг хуузу болгаш ха-ван эдизин 70 хуузу бүдүрүп берип турар.

ЧУРУНТАРДА: мал чөмөгө-рерин башкарып турар Ста-нислав Зимарин; мал чөмө-нин цег; семиртип турар молдургалар.

Н. АКИМОВ биле В. ХУДИНОВТУН фотоу. (СЭТА-нын фотехникизы).

Мал ажылын үлөтпүргө үндөзилээр

— Бир дугаар шугум, чем үлөп бээринге белеткенер! — Чем цег, солагай та-лакы транспорттун ажилда-дыптыгы — деп, башкарык-чынын үнү радио дамчыштыр дыккалган. Башкарыкчы Станислав Зимарин бир кно-пазын башытарга, транспор-тер дугаар мал чөмө шу-жуп чоруткан, казбак үлөк-ч-столага чеде берди. Ол шу-

гумда азырап турар 1200 молдурга удааада ол чөмө хары утга хөй берди.

База-ла команда дыкнады: «Белеткенер!» Оон база бир шугумда малдар бот-тарынын чем үлүн хөй берди. Миндг шугумнар сес. Мал-га чөмөни канчаар чедип турарын, оларны белеткен ту-рар цехтерде чү бооп тура-рын Станиславтын жүрүндө

телеэкран көргүзүп тур. Башкынарыныкы телевиде-ние дамчыдылгаларын көр-бөөн эвес бис, заводтарга бол-гаш транспортка чүдү-бүрү ажилдарын башкараанын те-левиденин куза чедирин турарын билдир болгаш бис. Ол ам көдөө ажил-иштин дузалакчыны болу берген.

Бистин бо чугаалап тур-деринисти Тамбовтун аграр-

Чангыс кажээ 10.000 молдургалыг

үлөтүр каттыжышкыннын инек мал семиртир шөнөдө ажил-агыйында эпит тур-гускан. Үп гектар шөлүг ка-жаа-хорза — чангыс дээрин-диг. Ында хары угда 10000 молдурганы семиртип турар. Ычра хөй малды тос кижик азырап турар. Олар тускай белеткен эртен болгаш ам малчын эвес, харын завод ажилдакчылары деп — башка-рыкы хүлээлгелг. Малга

чем белеткен, үлөп бөөри, ка-жаа иштин арыглары — мал азыраар хамык ажилды топ башкарыда черинден меха-низмдер, автоматтар дуза-зы-биле боттандырар.

Чыл дүзүзүндө чангыс-ла ол комплекс бестин 20 муң малды күрүнөгө хүлээлгип бээр. Бир малдын деңгээл ортумаа-биле 400 килограммдан ажил-г. Комплекстин төлөвдөлгө «Тамбовколхозтеlevision» ин-

ститут чогадып берген. Ка-жаа-хорза иштинде өрөөдөр чок. Шыгыг ооргаларын ба-ганалап каттылаан. Онда те-левиделг ажиллаарга, хөй-хөй тулгу материалдары кам-нап алдынар.

Мал семиртирүүн механи-заастагыннан комплекстери Тамбов областын район буру-зуна бар анарган. Олар чыл дүзүзүндө областын ажил-агыйларын нинти-биле

хүннерде тараамайларга дузалажы берген. Курстарга өөренип алган ийи муң ажил механизаторларын база чүс-чүс трак-торларын, автомашиналарын ажил-агыйларже чортукан.

(СЭТА).

БӨГҮН—СОВЕТ ПИОНЕРИЯНЫН ХҮНҮ

ХООРАЙНЫН
КУБОГУ ДЭЭШ

Футболга Кызыл хоорай-
нын кубугу дээр маргалаа
өгөдөн. Биздә найысмада
беш шайык кыжып турар.

Баштай «Торпедо» бие
«Енисей» командалары ужу-
рашкан. Оонун бирги ээлге
төһөргө чедир 10 минута
артып турда Виктор Некра-
сов («Енисей») санын ажит-
ка. Маргалаада айткан
эзелде кайда командалар
футболдагы бир-бир
санын хаалга кып те-
кен. Оон 2:1 болуп, «Е-
сей» командалы тигеэн.

Дараада хунде «Луч»
бие «Стрела» командалары
нын спортчулары ужураш-
кан. Кайы-даа таламды фут-
болдагы мичикти кып те-
кен алыр дөш кыпай, кызы-
мак ойнап. «Луч» коман-
далы хаалкачы Геннадий
Онекин шылап, удура-
ныкчынын хаалкачыте кы-
мичикти кып текеп, ко-
мандалын тигелге чедир-
ген. Маргалаа 3:2 саны
дооулган.

Май 16-да «Динамо» бие
«Луч» командалары ойнап.
Баштай «Луч» командалы
футболдагы атаклап кы-
ген, кылаа-даа согуламы
чедир аш шылап. Динамо-
чулар эки ойнап, болуу-
дуурамыкчынын 6:1 саны
удуп алыр аргалы болган.

В. АНДРЕЕВ.

«БАРАБАНЧЫ»

Интернационалчыларны кижиждер

да Ленин өрөөдүлү эскур-
содтары үстүндө чыга-
лааныс «Уен эргелер-
ниң өг-бүлөсү» деп во-
чулалардан аныкта. Ленин-
градтың бүлөсүндө бул ша-
кымын 30 чылы, «Росси-
я» жер Төрөз чуртун» деп те-
макт келгелерин белекпей
эртиргенер.

Бистин Ленин өрөөн-
дө аныкта чыга болуу-
шыланыс «Уен эргелер-
ниң өг-бүлөсү» деп во-
чулалардан аныкта. Ленин-
градтың бүлөсүндө бул ша-
кымын 30 чылы, «Росси-
я» жер Төрөз чуртун» деп те-
макт келгелерин белекпей
эртиргенер.

№ 2 школазы-биле найыра-
ды харылаалары күш-
дирериче улуг кичеңгейи
салып турар бис. А ол шко-
лазын башкылар болган өр-
еникчилер коллективтерин ба-
ла мичик чүтүлдү болган-
да, аныкыс чедикшикниң
торуп турар.

Бистин ийн школазыны-
ын үстүкү класстарынын
өреникчилери бүдүргө өр-
еникчилер ам үш-чыл улаш-
тыр кыды чорудуп турар. Кы-
тышкан бүдүргө бригада-
зын тургузуп турар бис. Өр-
еникчилер ортуман эртем ду-
гайында аттестаттар-биле ка-
ды III класстың тракторист-
машинист, садикчи, пионер

реникчилер таныжып, бот-
батын бичип, өңүктөйүп
туралар.

Ам кыш чыл улаштыр ийн
школазын башкылар коллек-
тивтерин бот-тыныгыр уура-
чулдуң конпортерин кады
белекпей келген. Олар ботта-
рымын концертин ийн чы-
нуң мурунуга көргүзүргө
аныкта. Ийн школазын өр-
еникчилерин баа мичик-
көргүзө. Бичан урулгар
№ 1 школазын улуг азымга
кады олурутар.

«Тыва — СССР-ның улус-
тарынын акы-дуума өг-бүлө-
анде» деп теоретиктиң ко-

ференция оза солуп болган
урулгарга улуг аныктыг кы-
дыр эркен. Ол конференция-
га кайы-даа школазын үстүк
класстарынын өреникчилери
эки белектейтениң илетке-
лери кылгылаан.

Школага болган өг-бүлөгө
дуалаар чөвүлелерин да-
чыштыр ортумандаларга
ада-недер-биле аныкты ийн
школазын коллективтерин баа
кады чорудуп турар. Ындыг
ада-не урулгар ылангы «Кы-
зыл тараачын» колхозун Ту-
рада мурунчыл сүт-бараан
фармазыга оза солуп эр-
кен.

Чая чыдыг «Найыра» деп
бай-маскарады урулгарга у-
тулдурубас солуп болган. Аны
өреникчилер СССР-ның улус-
тарынын национал хестерин
даара, кетикпей алган кы-
лаан. Ычан урулгар тап-
шылап, ырлап, шүдүктөр чу-
гаалап турда, кайтамчы-ла
хөгүт болган.

Интернационалчы кичи-
зилге талазы-биле бистин
школага кылдыгган анык-
дарын доңулап чыгааларга
мындыг-дыр. Партиянын сал-
ган согуламы — булут ин-
тернационалчы патриоттарын
кижиждерин — шийтар-
лар, школазын аныктап
болуп аргалары хөй болган
яны-буру. Оларын мергеж-
дип-биле хөгүтөп, амыдыр-
та боттадырарын чыгула.

Н. СЕПИНА.

РСФСР-нын школарынын
алдарыг башкымы, Туранин
№ 1 школазынын директору.

Аян-чорукчуларга

Чайын турист сезонунга уткуштур
Калуга областың кыргазын парлап үндүргөн.
Ол чүдө барысчыг черлерин, архи-
тектуралыг турскааларын болган му-
зейлерин дугайын эес, харын анык-
рал-чуртталгын Калуга-биле холбашкан
алдарыг кичилерин дугайын чыгаалап
турар. Ында 130 ажы хөй-няты болган
күрүне аныкчыларынын, полководчу-
ларынын болган Совет Эмеленин Ма-
дарларынын, Ала-чуртун эртемниң бол-
ган, техникамын, литературамын бот-

гаш уран чүтүлүн көсүк төлөкчилери-
нин доңу намыдарын кырген.
Калуга демелген оруктары элериң
чораш, туристер А. Н. Радченко, А. С.
Пудкович, П. В. Гоголь, Л. Н. Ко-
стойн, кээп чораш черлерин, космо-
навтикалык үндөлекчи К. Э. Шолов-
скийн, уулу орус математик П. Л. Че-
бышевтин чурттан болган аныкчал
чораш черлеринге барып болулар.
(СЭТА-нын корр.)

КАЛУГА.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

«Телевидение»

МАЙ 19-ТА
МОСКВАДА

12.00—Дамчыдалар про-
граммасы. 12.45—Медальер.
13.00—Өңүт телекөргүзү.
Школачыларга. «Төрүтүңсө
хүнү-биле, пионерия!» 13.10
—«Ширкит оттары». 13.30—
«Аскым келген болган че-
рим». Еврей автономият об-
ластың аныкчы чоннарын
чедикшиктерин дугайын-
да чыга. 14.20—«Кадим-
шыла». Эртем-непердегел-
ер программасы. 14.50—Өңүт
телекөргүзү. Мультифильм
программасы. 15.20—«Хө-
ргөтөп оранды». «Бо-
чөөкө сандыкчылар». Топ
телевидениң болган Бу-
гү-өзүл радиоууңу поли-
тиктиң таймлырлыкчы

В. Дунаев дамчыдалары чор-
ду. 13.45—«Музыкалык
кыска». 16.15—Телевидениң
баштай көргүзү. 17.50—
18.00—Часлар. 18.00—«Уе-
н». Информастыг программасы.

КЫЗЫЛДАН

18.45—«Тыяның недела-
ны». Информастыг программасы. 19.00
—Телевидениң. 19.15—«Пи-
онерлер бис». Телефильм. 20.15
—«Анык Ленинчилер». Дам-
чыдалы. 20.30—Чаралдар,
реклама.

МОСКВАДА

20.50—Өңүт телекөргүзү.
«Атаманы уутоккалы». Уран-
чөөк фильм. 1-ги серия.
22.00—Футбол — талазы-биле
СССР-ның чемпиондалы. «За-
ри» (Ворошиловград). «Ди-
намо» (Киев). 00.00—«Уе-
н». Информастыг программасы.

КИНО

МАЙ 19-ТА

«НАЙЫРАЛ»: «Ыштар
зымын башкы» 9.30, 11.25,
13.20, 15.15, 17.10, 19.05, 21.00
шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Хөдөгө биле
дайын» 15.00, 16.40, 18.30,
20.20 шактарда.
«ВОСТОК»: «Песня Куз-
нецкой кызыл чечетери» 13.10,
15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шак-
тарда.
«ПИОНЕР»: Киночымын
10.50, 12.40, «Ыры башкымы»
9.00, 14.40, 16.40, «Пете-
ре» 18.40, 20.40 шактарда.

АНЫК ДЗЕРЖИЧЛЕР

Школа-интернаттың пио-
нерлер өрөөндөгө, хөй-ни-
тин аныкчыга, чурум-са-
гылаага үлгерип деп макта-
лып турар. Юрий Гагарин ат-
тыг ортук ач көрөд. Ог-
ража спортка соңуураалы-
лар хөй. Спортчү секцияла-
га, маргалааларга, кыжып
туралар. Дык хөй пионерлер
ыры, таным, ийн-чангычтын
ырынын бөлүмүрине
кыжып турар. Коллективниң
үнүшүкүрине театрге, ки-
ноге бо-ла организастар.
Удуларын бичиктерин шөфтөп,
ажыктыг солун чүдүлгө өр-
едери чыныч болган.

5 «б» класстын пионерле-
ри комсомол Ю. Гагарин ду-
гайында альбому кыдып ал-
ган. Оске ортуктар Казахстан
баа Кыргыза дугайында
альбомдарын чымып тургускан.
Ала-чурттуң Улуг дайымын
кыжыкчилерин дилеп туура
ажыды база-ла чорудуп ту-
ра. Пионерлер партиягы
гичи «Интернационалды» өр-
енип алгылаан.

Хөөрайын школарында
солун ажы-хөктерин орга-
низастан турар дружиналар,
ортулдар кайы хөй. Эң ши-
ликтер ортулдарын сөдү
бөгүн найысмада В. И.
Ленин шөптөгө эртер.

ЛЕНЯ ГОЛИКОВ АТТЫГ

№ 11 школазын ыныгы-
тыг пионер дружиназында
4 «а», 4 «б», 4 «в», 6 «в»
класстарын пионер ортул-
дарын шийиндиктер деп санаткан.
«Көзөдө белек» деп Бүгү-
өзүл маржымын шүптү
маршруттарынын дайы-биле
ажыктыг, солун ажы-хөк-
терин пионерлер чорудуп ту-
ра. «Кызыл сандыкчыла-
шын» революшчу ырынын
байырадарлар контуг солун
эрткен. Урулгар 6 тонна ажыг
макулдурларын чыгган. Оон
кырген акшын «Комсомол»
көдө школага деп фондиз
мичиктеген.

Бо школазын амыдыралы-
нда спорт ажыды көсүк черин
эзеп берген. Пионерлер ИТО-
ну нормаларын дуураарында
идеялыг чорун дүргүзүп
турар. «Алтын шайба» деп
маргалаага бо школа эки
ойнап.

Школазын шийиндик пио-
нер ортулдары «Чангызы»
шүптүзү, шүптүзү — чангызы
дөш» кийтиргө-биле өр-
енип, чурттап турар. Ногаан
унуштерин камгалаар, өстү-
рер талазы-биле солун ажы-
дарын чорудуп келген. Чыс-
каалык болган ырын кө-
рүлелерин эртирип турар.
Школазын пионерлер кы-
жыг эки өрөөндөгө болган
чурумун, өрүн хундүлдер.
Пионерлер хөсүг үе-шагында
кады дымтаарыны соңуу-
галдыг. Солун похоттарын ор-
ганизастан турар. Дилим чо-

АЛЕКСАНДР МАТРОСОВ АТТЫГ

Октябрьнын 50 чылы ат-
тыг Кызылдың № 7 шко-
лазында өрөөндөгө-кижи-
дилеге аныктыг сол үндө-
ниң — уулу башкычы болган
башкы В. И. Ленинни амы-
дыралы болган ажы-хөк-
терин дугайында урул-
дарын кыжыктыр. Ужакы-
ды коллектив хөй чыл улаш-
ты чорудуп келген. Баш-
гычымын турскаалы-биле
холбашкан хунерде «Школа-
нын алдары дөш» оске-даа
байырадарлар баш бурун-
гаар плаынды, ханы кичи-
зилде уруу-укалыг чорудуп
турарын айтты болуп.

Урулгарын кол-ла согу-
лазы — контуг эки өрө-
ниң. Ычанга «Бидилер чурту-
не аян-чорук» деп маршрут-
туң негелелерин күсүдир
талазы-биле хөй ажы-
дарын чоруткан. Бо өрөөндөгө
чымында школазын өрөөндөгө-
кижи-дилеге аныктыг сол
гай чүдүлгө бирээш
републикааны дөре школа
коллективтерин бирээш
Туранин № 1 школазы-биле
урулгарын чаржымын орга-
низастан. Чаржымын негел-
елерин баулаар тус-тустауу-
дур хыналданы школачылар
боттары чорудуп турар. Оон
ажыктыг чүдө дөре бот-
батырларын өрө-ниң, дуала-
жы, чаа чүдүлгө непер-
дери болуп берген.

Бүгү-өзүлден В. И. Ле-
нин аттыг пионер органи-
зациянын 51 чыл болган
оон таварыштар № 7 шко-
ла шийликтер ортулдар илереп
келген. Оларын олурунда

Хову-Аксы сес чыл
школазында 6 «в» клас-
стың пионерлер эркен
үш удуңнарнык дүргү-
зүндө чус хуу өрөөндөгө
түңгел чедип алган.
Класстар аразынын со-
циалистиң чаржымына
бирги черин ээлеп турар.

Класста Леня Голиков
аттыг ортулдары пионер-
лери «Пионерки марш-
руттар» деп чыгышты эр-
тирген болган аңаа пио-
нер, бүрүзү кайы-бир
маршрутту долузу-биле
мичаалап, оон негелде-
лерин канчаар күсүдир-
тарын өрөөндөгө соңуу-
гаткан. Ылангы «Бидил-
лер чуртунче аян-чорук»
деп маршруттуң негелде-
лерин канчаар күсүдир
турарын урулгарынын чу-
гаалааны солун. Кошкак
өрөөндөгө-кижи-дилеге пио-
нер өөрү дузаны чедирип
турар.

Ортулдары тиги муржу
ажылыдары эки органи-
застан. Назылап кы-
рааннарга дузаны чедир-
тырарына кым-даа
өрүүр.

Школада дээр клас-
стың удуртукчу башкызы
Д. А. Кимова он үш чыл
улай амылдап келген.
Өрөөндөгө-кижи-дилеге
ажылын удуртуп турары
эки.

ЧУРУКТА: 6 «в»
класстын удуртукчуу
Д. А. Кимова пионерле-
ри-биле кады олур.

А. ЧАРАШ-ОЛДУН
фотоу.

ЧУРУКТА: Кызылдың № 2
школазында пионер дружиназынын

актив.
С. ФЕОКТИСТОВТУҢ фотоу.

НАЙЫСЫЛАЛДЫҢ ПИОНЕРЛЕРИНДЕ

РЕДАКЦИЈАНЫҢ
АДРЕСИ: 667000

Кызыл. Штеиниге-Кравченко кудумчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОНАНЫ: Редакторун 24-63, редакторун оралакчыларыны 35-24, пропаган-
да кызматын 23-54, тарыхсалалыг секретарынын 23-35, партияж ачылар кызматын 37-13, культура кызматын 23-54, көдө ажы-
галыг кызматын 21-47, улуттук кызматын 22-64, кады кызматын 41-27, информация база совет туртуу кызматын 20-60, бухгалтерия
кызматын 31-75, корректорларын 27-41. Солун келбей барган 32-75 телефонго солгар.

Тыва АССР-ниң Магистрал Чөвүлелерин Ном үндүрер чер, полиграфия болган ном садынын талазы-биле өргөлдөкчү типографиязы, (Кызыл Штеиниге-Кравченко кудумчуу бажы № 1), ТС—0018.

Солун неделада 6 катан үнөр
Пар. ама 2. Тираж 15453. Чыгы № 1252.